

Изследване на студентите

Педагогическата ефективност на един модел на обучение или елементи от него се определя от ефекта, който този модел/елементи от него имат върху ученето на крайния потребител – учащият се. Трансформираните курсове в Софийски университет с новия си дизайн бяха проведени в реалните условия на обучение и в край им беше направено изследване с помощта на онлайн анкета за ефекта на основните елементи на онлайн дизайна върху ученето на студентите – бъдещи учители.

Курсът Информационни и комуникационни технологии в обучението е сред задължителните в обучението на бъдещи педагози и учители, както и е елемент на задължителната подготовка за получаване на учителска правоспособност. Предполага се, че като бъдат обучавани с помощта на онлайн технологии, настоящите и бъдещите учители ще прилагат този модел и подходи на обучение и в своята професионална практика. Ето защо изследването имаши три основни цели:

1. Да установи ефективността на създадения дизайн на курс върху ученето на обучаемите
2. Да установи работоспособността на модела ПРИЛ върху процеса на дизайн на такива курсове
3. Да стимулира бъдещите учители чрез саморефлексия да мислят за ефективността на онлайн технологиите върху ученето на техните ученици.

Анкетното проучване беше проведено със студенти от Факултета по педагогика – бъдещи и действащи учители, след праминаването на курса по „ИКТ в образованието”. Анкетата беше изпратена до 102 студенти, от които 72 отговорили, като 4 са незавършени и 68 пълни. Анализът на данните дава основание да се стигне до следните обобщения и заключения.

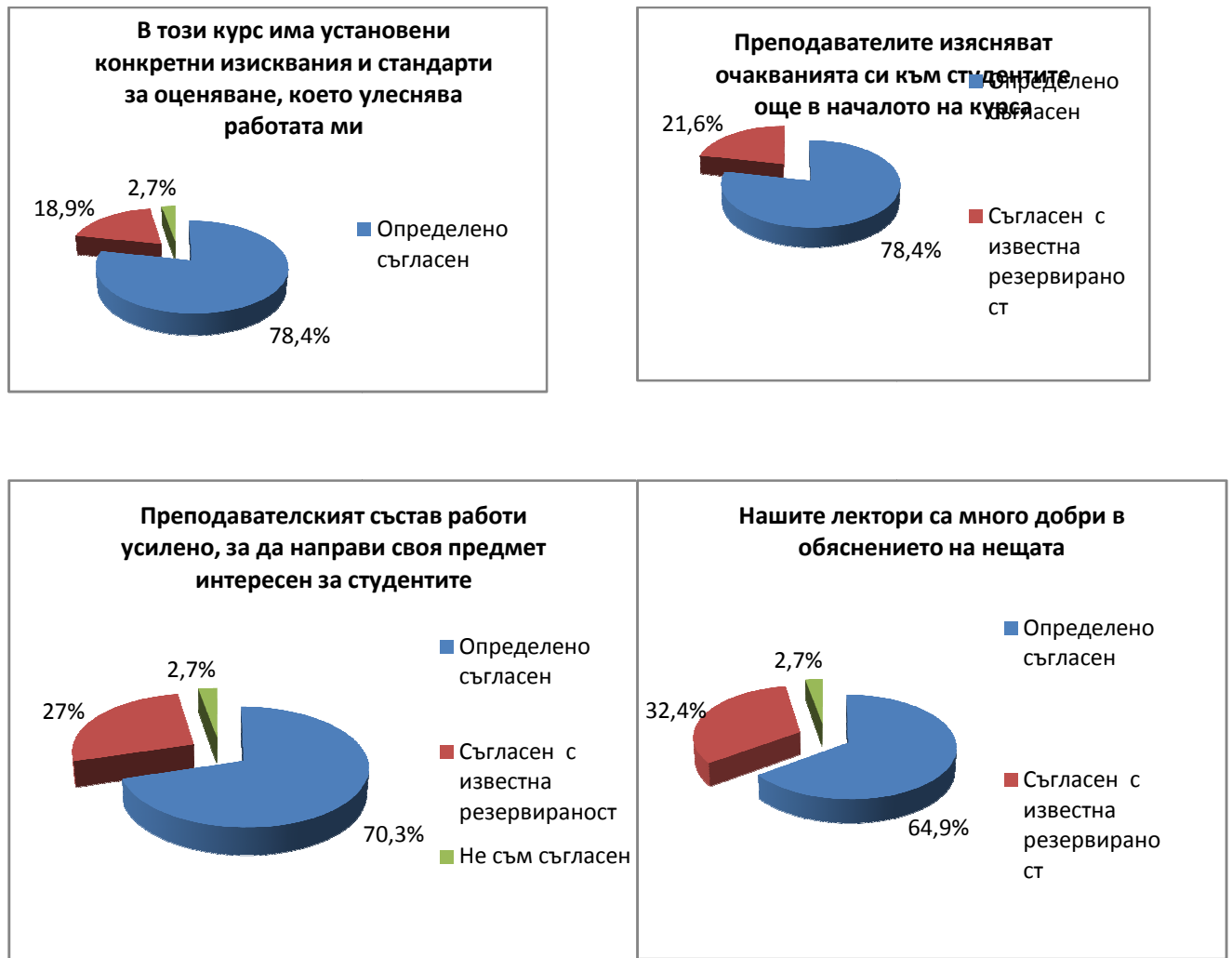
Мненията на студентите и техните оценки по отношение на новия конструктивистки дизайн на обучение в този курс отразяват високата степен на реализиране на този модел.

Като цяло положителните оценки за качеството на курса доминират в анкетното проучване – 51,5% от студентите го определят като много добро, а 45,5% като отлично. (фиг.13)

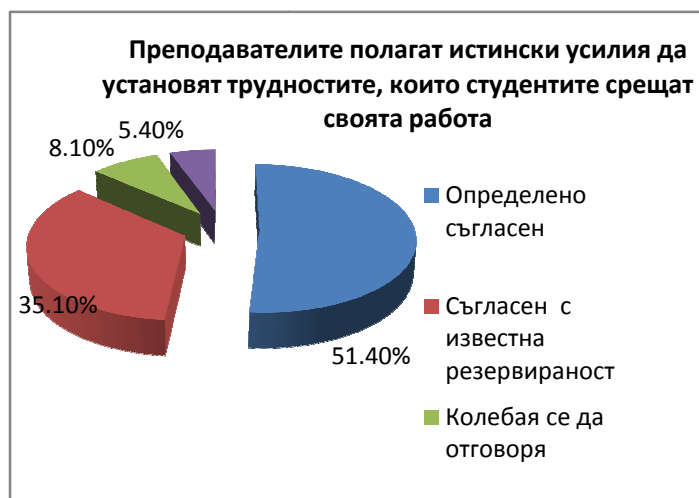
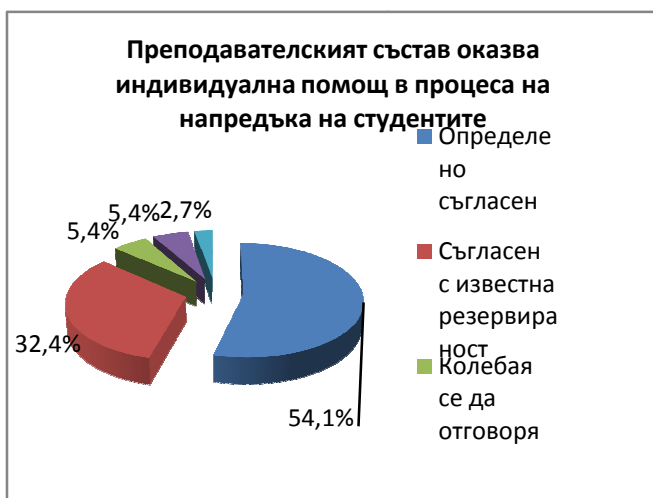
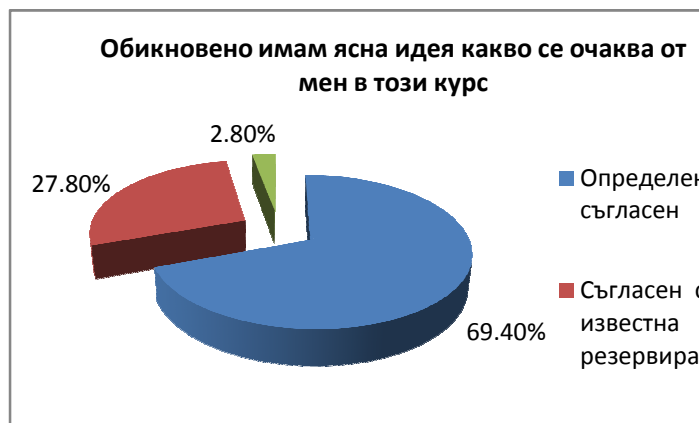
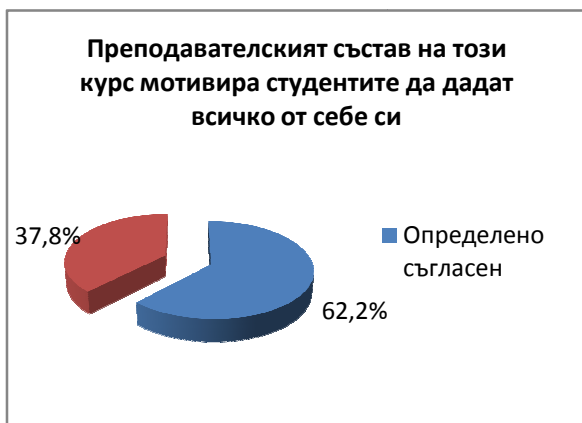
Фигура 13

За нас беше интересно да проучим оценката на студентите за конкретни елементи на курса. Повече от половината от анкетираните (78,4%) са позитивни в оценката си за начина на оценяване в курса чрез конкретни изисквания и стандарти, което улеснява тяхната работа и ясните очаквания на преподавателите към тях, заявени още в началото на курса. (фиг.14) Те се съгласяват с твърдението, че „преподавателският състав работи усилено, за да направи своя предмет интересен за студентите” (70,3%) и лекторите „много добре обясняват нещата” (64,9%).

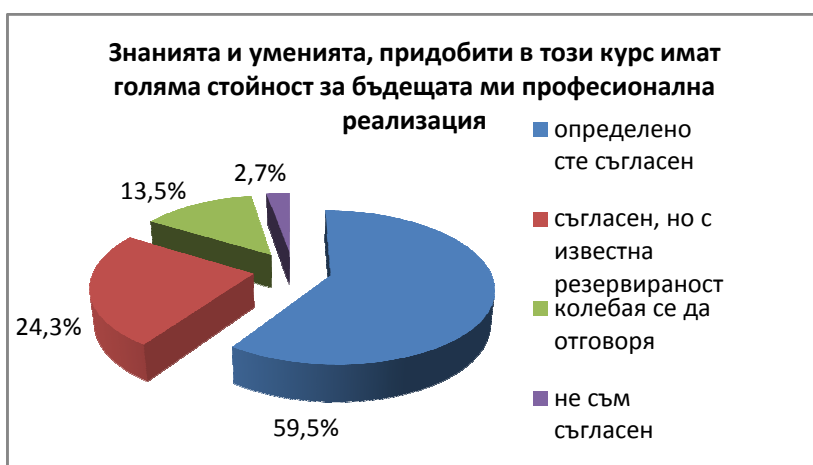

Фигура 14

Мнозинството от анкетираните (62,2%) са на мнение, че преподавателският състав ги мотивира да дадат всичко от себе си и те имат ясна идея какво се очаква от тях (69,4%). По отношение на индивидуализацията на обучението, голям процент от студентите (54,1%) твърдят, че „преподавателският състав обикновено оказва индивидуална помощ в процеса на напредъка на студентите”. Около половината от анкетираните (51,4%) смятат, че преподавателите полагат истински усилия, за да установят трудностите, които студентите могат да срещнат в своята работа. /виж графиките по-долу/

Повече от половината от студентите (59,5%) оценяват позитивно знанията и уменията, придобити в този курс и смятат, че те имат голяма стойност за бъдещата им професионална реализация. (виж фиг.)

Анкетното проучване на студентите показва, че досега едва само 21% от тях са участвали в смесен курс на обучение, при който част от учебните дейности са изнесени в електронна среда.

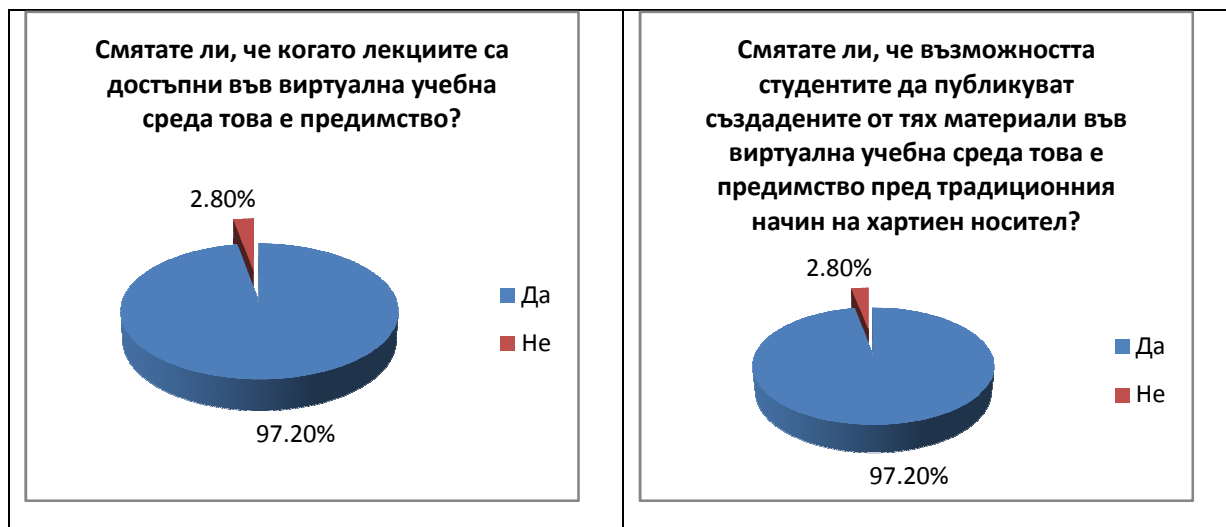
В изследването включихме група въпроси за установяване на мненията на студентите за предимствата и недостатъците на възможностите на виртуалната учебна среда. Прави впечатление, че почти всички анкетирани лица (97,2%) са на мнение, че е голямо предимство лекциите да бъдат достъпни във виртуална учебна среда (ВУС) и студентите сами да могат да публикуват създадените от тях материали пред традиционния начин на предоставянето им на хартиен носител.

Като основни предимства на достъпността на лекциите в ВУС от отговорите на студентите можем да обобщим:

- удобен и лесен достъп без ограничение на време и място
- спестява се време
- лекциите във виртуалното пространство са по-атрактивни и иновативни, което повишава интереса и мотивацията
- създават предпоставка за по-голяма съсредоточеност по време на лекции върху това, което говори преподавателя, а не върху запис на лекцията, както е при традиционното обучение, а това обикновено възпрепятства разбирането и мисленето
- учебният материал е структуриран
- по-удобно е лекциите да се четат в електронен вариант

- по-добро съхранение на лекциите
- дава възможност за осмисляне на прочетеното
- доближава се до практиката на западните университети

Един от основните елементи на конструктивисткия дизайн на смесен курс е неговата гъвкавост, така че да удовлетворява различните стилове на учене. Ето защо за нас беше ценно да установим как студентите характеризират своята предпочитана стратегия на учене. (виж табл. 2) По отношение на предпочитаните стратегии на учене получихме следното разпределение на отговори:

Таблица 2

Ако трябва да характеризирате своята предпочитана стратегия на учене, кои от следните твърдения отговарят в най-голяма степен на нея?	Да	Не
Учебната информация ми се предоставя в готов, добреструктуриран вид и от мен се иска да я запомня.	67,6%	32,4%
Когато слушам добре структурирана лекция.	88,2%	11,8%
Когато сам/сама си чета учебните материали.	62,5%	37,5%
Когато дискутирам учебното съдържание в колегите си.	54,5%	45,5%
Когато учебното съдържание е представено по повече начини (особено таблично и графично).	73,5%	26,5%
Когато структурирам новото съдържание с цел да го представя пред другите.	82,4%	17,6%
Когато ми е дадена определена тема, а аз сам си търся и структурирам информацията.	72,7%	27,3%

Както се вижда от таблицата студентите в най-висока степен изразяват предпочитания към добре структурирания учебен материал (88,2%). Прави впечатление, че голям процент от студентите (82,4%) предпочитат да структурират новото съдържание с цел да го представят на другите, както и сами да си търсят и структурират информацията (72,7%) За по-голяма част от тях представянето на учебното съдържание по повече начини (особено графично и таблично) също е за предпочитане (73,5%).

Една от ключовите дейности на конструктивисткия дизайн на електронен курс е провеждането на онлайн дискусии с педагогическа цел. Ето защо е интересно как студентите оценяват електронните форуми пред традиционната комуникация. Това може да се види от отговорите в таблицата по-долу

Таблица 3

Приемате ли по-долу описаните твърдения за предимства на електронните форуми в този курс пред традиционната комуникация с учебна цел?	Да	Не
Допринасят за по-доброто опознаване на моите колеги, с които иначе нямам достатъчно време и подходящо място да общувам	29,4%	70,6%
Позволяват включване в дискусията в удобно време за всеки студент	94,1%	5,9%
Дава възможност да обмисля мнението си преди да го напиша	94,1%	5,9%
Дава повече възможности да разсъждавам над позицията на другите	88,2%	11,8%
Преодолявам смущението си да говоря публично	64,7%	35,3%
Дава ми възможност да прочета допълнителни материали, преди да изпратя своята позиция	85,3%	14,7%
Мога да се връщам към предишни дискусии и да си припомням казаното	100%	0%
Преподавателите могат по-често да участват в електронните форуми	90,9%	9,1%
Форумите на са ограничени от разписанието на лекциите при традиционното обучение и могат да продължат докато има интерес към темата	79,4%	20,6%

Следователно според мненията на анкетираните, дизайнът на курс, включващ електронни форуми с учебна цел дава възможности на студентите да си припомнят казаното до момента, връщайки се към предишни дискусии (100%), както и позволява гъвкавост по отношение на времето, тъй като всеки може да се включи в удобно за него време (94,1%). Студентите обръщат внимание на възможността при електронните форуми да прочетат допълнителни материали преди да изпратят своята позиция (85,3%) и да разсъждават повече отколкото при традиционната комуникация над позицията на другите (88,2%). Почти всички (90,9%) са съгласни с твърдението, че преподавателите могат по-често да участват в електронните форуми.

За нас беше важно да установим мнението на анкетираните за дизайна на курс, при който студентите създават част от учебното съдържание под формата на проекти и ги презентират пред аудиторията. Разпределението на отговорите може да се види в таблицата по-долу:

Таблица 4

Какво мислите за дизайна на курс, при който студентите създават част от учебното съдържание във формата на проекти и ги презентират пред аудиторията?	Да	Не
Помага ми да чуя лекциите на по-близък до мен език	87,5%	12,5%
Преодолява се монотонността на слушането на лекции от преподавателя	93,9%	6,1%
Помага за активното усвояване на знанията	75,8%	24,2%

Дава ми възможност за изява и придобиване на опит за говорене пред аудитория.	100%	0%
Пречи на обучението ми, защото лекциите, изнесени от моите колеги не са с необходимото качество.	15,2%	84,8%
Смятам, че работа на преподавателя е да си четете лекциите, а студентите да ги усвояват.	6,1%	93,9%

Получените резултати ни дават право да обобщим, че дизайнът на курс от смесен тип, базиран на конструктивизма дава възможност за изява и придобиване на опит за говорене пред аудитория (100%). Като позитив мнозинството от студентите (93,9%), отчитат, че се преодолява монотонността на слушането на лекции от преподавателя, както и че лекциите са на близък до студентите език (87,5%). Много голям процент от анкетираните са на мнение, че дизайнът на курса подпомага активното усвояване на знания (75,8%). 84,8% от анкетираните смятат, че лекциите, изнесени от техни колеги са с високо качество, а 93,9% не споделят мнението, че работа на преподавателя е да си четете лекциите, а студентите да ги усвояват.

Следователно дизайнът на курс от смесен тип, базиран на конструктивизма, оказва положително влияние върху ученето на мнозинството от студентите.

За да установим какъв смисъл студентите влагат в положителната си оценка на такъв дизайн, ние зададохме следния въпрос: Кой от по-долу изброените твърдения смятате, че се отнасят за учебните дейности във виртуална учебна среда в този курс?

Таблица 5

Кой от по-долу изброените твърдения смятате, че се отнасят за учебните дейности във виртуална учебна среда в този курс?	Да	Не
Спестяват време	90,9%	9,1%
Спестяват разходи	87,5%	12,5%
Мога да уча без да се отделям от работата и всекидневните си задължения	81,8%	18,2%
Мога сам/а да избирам натовареността и ритъма, с които уча	84,8%	15,2%
Учебният процес е индивидуализиран и съобразен с моите образователни потребности.	72,7%	27,3%
Повишава мотивацията ми за учене и самодисциплината.	72,7%	27,3%
Обучението е вълнуващо. Нещо ново, което да се пробва.	90,9%	9,1%

Както става ясно от отговорите на изследваните лица основните предимства на учебните дейности във виртуалната учебна среда са свързани както с качеството на учене, така и чисто логистични. Сериозно предимство според студентите е и индивидуализацията на учебния процес от гледна точка на образователните потребности, както и възможността за повишаване на мотивацията и дисциплината (72,2%). За почти всички обучението е по-вълнуващо (90,9%).

Пестенето на време е предимство за 90,9% от студентите, а на разходи за 87,5%, голяма част от тях са на мнение, че могат да се обучават без да се отделят от работата и всекидневните си задължения.

Като основна негативна характеристика на учебните дейности във виртуалната учебна среда, мнозинството от студентите (90,9%) посочват твърде голямата зависимост на обучението от технологиите. Повечето твърдят, че електронната среда не е сложна за работа (93,9%), според

голяма част от тях в нея може да се осъществи качествен учебен процес (93,9%) и те не се чувстват ограничени (87,9%). В свободните отговори те са посочили като негатив и стойността на техниката, която за студентите с нисък семеен доход създава огромни затруднения да се обучават по този начин.

Таблица 6

Към кои от по-долу изброените негативни характеристики на учебните дейности във виртуална учебна среда в този курс бихте се присъединили?	Да	Не
Обучението е твърде зависимо от технологиите.	90,9%	9,1%
Твърде сложна е работата в електронна среда.	6,1%	93,9%
Обучението е прекалено дехуманизирано, твърде “студено”.	24,2%	75,8%
Чувствам се ограничен.	12,1%	87,9%
Чувствам се изолиран от останалите участници.	18,2%	81,8%
Отнема твърде много време.	24,2%	75,8%
Обещава повече, отколкото дава.	21,2%	78,8%
Има твърде много информация. Не мога да следвам темпото.	27,3%	72,7%
Не вярвам, че в подобна среда може да има качествен учебен процес.	6,1%	93,9%

Повече от половината от анкетиранияте оценяват много високо подкрепата, получена от преподавателите по време на онлайн дейностите.

Студентите оценяват подкрепата от страна на преподавателя по време на он-лайн учебните дейности в много висока степен, като:

- навременна (75%);
- конструктивна, свързана с даване на съвети и насърчаване (68,8%);
- при решаване на конкретни задачи и проблеми (62,5%);
- индивидуализирана, насочена към индивидуалните потребности (50%)
- приятелска (48,6%).

Фигура

Според анализа на данните изследваните лица биха желали да получат повече подкрепа при учене в електронна учебна среда в следните направления:

- техническа (свързана с технологичните особености на средата за онлайн обучение) – 37,5%;
- социална (свързана с интеграцията на студентите в учебната общност) – 27,3%.
- академична (свързана със съдържанието на дисциплината) – 25%;
- педагогическа (начините на учене, преподаване, оценяване) – 21,9%;

Сред най-важните препоръки на студентите са в курса да се включи повече практическа работа и форумите да бъдат отворени по време на целия курс.

Заклучение

В резултат на проведеното изследване изследователският екип по проекта преосмисли някои от елементите на дизайн на курса, както и нанасяне на корекции на модела ПРИЛ. Най-съществените от тях са по посока на по-голяма гъвкавост на прилагането му в зависимост от:

- Характеристиките на крайната целевата група – бъдещите обучаеми по отношение на възраст, познавателен опит, раднище на знания и компетенции в използването на технологиите, интереси и мотивация в областта на технологиите и пр.
- Наличието на опит за работа с технологиите у преподавателите и умения да ги прилагат в педагогически контекст.
- Наличието на технологии в учебната среда както в учебното заведение, така и у дома на обучаемите
- Спецификата на учебното съдържание
- Наличието на време за учене

Това изследване по принцип потвърди ефективността на модела ПРИЛ доколкото той е в достатъчна степен отворен и гъвкав, за да вземе пред вид изброените по-горе променливи, които са различни и специфични за всеки курс на обучение, независимо къде и как се осъществява то. Това е особено валидно за сектора на професионалното обучение, което приема многообразни форми и съдържание и се осъществява с изключително разнообразни по своите характеристики целеви групи. Моделът ПРИЛ дава в ръцете на преподавателите знания и инструментариум за перманентен редизайн в зависимост от особеностите на педагогическия контекст, което го прави надежден педагогически инструмент.